

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **14 listopada 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **14 listopada 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **A. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **31 maja 2012 r.** sygn. akt **III U 218/12**

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób , że oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 798/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 stycznia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. M. prawa do świadczenia przedemerytalnego, w uzasadnieniu wskazując, iż nie spełnia ona warunków do jego nabycia, określonych w ustawie z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r. nr 120, poz. 1252), bowiem z wymaganego ustawą 35 – letniego okresu ubezpieczenia wykazała 33 lat 7 miesięcy i 29 dni.

Powyższą decyzję odwołaniem do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu zaskarżyła wnioskodawczyni A. M. wnosząc o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację stanowiącą podstawę wydania zaskarżonej decyzji. Dodatkowo pozwany Zakład wskazał, iż do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni

uwzględnił okres pracy w gospodarstwie rolnym od 5 maja 1976r. do 4 lutego 1979r.tj. do urodzenia przez wnioskodawczynię pierwszego dziecka. Uwzględnił także okres niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do 4 lat – w granicach do 3 lat na każde dziecko, łącznie w wymiarze 6 lat (od 5 lutego 1979r. do 6 lutego 1985r.) oraz zatrudnienie w PKP(...) od 12 sierpnia 1986r. do 30 czerwca 2011r., przyjęty jako okres składkowy po wyłączeniu okresów korzystania z zasiłku chorobowego (8 miesięcy i 20 dni), które zostały uwzględnione jako okresy nieskładkowe.

W piśmie procesowym z 23 marca 2012r. wnioskodawczyni dodatkowo wskazała na okres pracy w gospodarstwie rolnym swoich dziadków od 6 lutego 1985r. do 11 sierpnia 1986r.

Wyrokiem z 31 maja 2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni A. M. prawo do świadczenia przedemerytalnego począwszy od 11 stycznia 2012r.

Sąd I instancji wskazał na niesporne w sprawie okoliczności jak wiek wnioskodawczyni, ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 33 lat, 7 miesięcy i 29 dni. Dalej Sąd Okręgowy wskazał na fakt zatrudnienia A. M. w „PKP (...) od 12 sierpnia 1986r. do 30 czerwca 2011r., ustanie stosunku pracy w wyniku rozwiązania umowy o pracę na podstawie ustawy z 13 marca 2003r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (Dz. U. nr 90, poz. 844 ze zmianami). Ponadto Sąd ustalił, iż od 1 lipca 2011r. odwołująca jest zarejestrowana jako bezrobotna, w tym od 9 lipca 2011r. pobiera zasiłek dla bezrobotnych przyznany na okres 12 miesięcy. Do wydania wyroku nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu przepisów ustaw o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

Na podstawie – w ocenie Sądu Okręgowego - wiarygodnych zeznań świadków A. O., M. S. oraz zeznań wnioskodawczyni Sąd ten ponadto ustalił, że A. M. od 16 roku życia pracowała w gospodarstwie swoich dziadków K. i F. O.. Okres pracy w tym gospodarstwie od 5 maja 1976r. do 4 lutego 1979r.tj. do urodzenia przez wnioskodawczynię pierwszego dziecka został uwzględniony przez organ rentowy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Sąd ten ustalił także, iż odwołująca pracowała w tym gospodarstwie od 6 lutego 1985r. do 11 sierpnia 1986r. Gospodarstwo to zajmowało ponad 7 ha powierzchni. Ukierunkowane było na uprawę żyta, owsa, ziemniaków i warzyw oraz na hodowlę trzody chlewnej, drobiu. Praca wnioskodawczyni miała charakter stały gdyż dziadkowie jej byli w podeszłym wieku, zaś matka nie mogła pracować w gospodarstwie z uwagi na zły stan zdrowia. A. M. wykonywała wszystkie czynności polowe (siewy zbóż, sadzenie roślin okopowych, plewienie ziemniaków, sianokosy, wykopki) oraz czynności związane z obrządkiem inwentarza. Ponadto do jej obowiązków należały prace domowe (sprzątanie, pranie, gotowanie obiadów). Czas pracy kształtował się wymiarze 8 godzin dziennie, w sezonie prac polowych był znacznie większy.

Dokonując oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy, uznał, że wnioskodawczyni spełniła warunek do przyznania świadczenia przedemerytalnego, bowiem wykazała, iż sporny okres pracy w gospodarstwie rolnym jest okresem, który należy uwzględnić jako uzupełniający do ogólnego stażu ubezpieczeniowego.

W podstawie prawnej powołano art. 2 ust.1 pkt 5i ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r. nr 120, poz. 1252) oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Wyrok powyższy apelacją zaskarżył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R..

Zarzucając naruszenie:

- art. 10 ust.1pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 2 ust.2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252), poprzez ich niezastosowanie i uwzględnienie okresu pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym dziadków od 6 lutego 1985r. do 11 sierpnia 1986r. jako okresu uzupełniającego staż, pomimo niewykazania, iż we wskazanym wyżej okresie

podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik rolnika i że za okres ten zostały zapłacone należne na to ubezpieczenie składki,

- art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez jego zastosowanie i przyznanie wnioskodawczyni prawa do świadczenia przedemerytalnego, pomimo, iż w dacie rozwiązania stosunku pracy, nie posiadała wymaganego stażu ubezpieczeniowego, ponadto z ostrożności – na wypadek nieuwzględnienia wyżej wskazanych zarzutów, dodatkowo zarzucił naruszenie:

- art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez przyznanie świadczenia od dnia złożenia wniosku, podczas gdy prawo przysługiwałoby od dnia następnego po dniu złożenia wniosku tj., nie wcześniej niż od 12 stycznia 2012r.

W związku z powyższym organ rentowy wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie przyznanie prawa od 12 stycznia 2012r.

Pozwany Zakład podniósł, iż stanowisko Sądu Okręgowego zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest nieuzasadnione, bowiem okres pracy w gospodarstwie rolnym, którego uwzględnienia domaga się wnioskodawczyni przypada po dniu 31 grudnia 1982r, a więc stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkiem jego zaliczenia jest wykazanie, że był to okres ubezpieczenia społecznego rolników z tytułu posiadania statusu domownika, za który zostały opłacone składki na to ubezpieczenie. Skoro nie zostało to wykazane przez odwołującą to uwzględnienie tego okresu jako okresu uzupełniającego brakujący staż pozostaje w sprzeczności z powołanym wyżej uregulowaniem.

Wnioskodawczyni A. M. wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Apelacja pozwanego organu rentowego jest uzasadniona w zakresie, w jakim zarzuca naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 10 ust.1pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252), co skutkowało wydaniem orzeczenia reformatoryjnego.

Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie uprawnień do świadczenia przedemerytalnego przewidzianego w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252).

Stosownie do treści art. 2 ust.1 pkt 5 powołanej wyżej ustawy uprawnioną do przedmiotowego świadczenia jest osoba, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący dla kobiet 35 lat. Z kolei ust. 2 powołanego art. 2 stanowi, iż za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust.1 uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5 – 9, art. 10 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Należy zauważyć, iż świadczenie przedemerytalne nie jest świadczeniem z tytułu ubezpieczenia społecznego, bowiem przysługuje osobom, które według zasad ogólnych nie nabyły prawa do emerytury, jednak opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne przez czas wskazany w ustawie stanowi warunek niezbędny powstania uprawnienia. Stanowi zatem pomost między okresem zatrudnienia a uzyskaniem emerytury, tworząc system zabezpieczenia społecznego do czasu nabycia prawa do emerytury.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż do wniosku o przyznanie świadczenia przedłożona została dokumentacja obrazująca przebieg zatrudnienia wnioskodawczyni, jak również okresy zarejestrowania w charakterze osoby bezrobotnej i pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Bezspornym w sprawie pozostaje wykazanie przez odwołującą okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 33 lat, 7 miesięcy i 29 dni. Bezsporne również pozostają okoliczności faktyczne związane z trybem ustania ostatniego przenoszącego 6-cio miesięczny

okres zatrudnienia (rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn zakładu pracy), jak również pobieraniem przez wnioskodawczynię przez okres 6-ciu miesięcy zasiłku dla bezrobotnych, w którym to okresie odwołująca nie odmówiła propozycji zatrudnienia), złożeniem wniosku o świadczenie przedemerytalne w terminie nie przekraczającym 30 dni od dnia wydania stosownego zaświadczenia z urzędu pracy. Podstawą wydania kwestionowanej decyzji było natomiast niewykazanie 35 letniego stażu ubezpieczeniowego. Odwołująca domagała się uwzględnienia okresu pracy w gospodarstwie rolnym dziadków od 6 lutego 1985r. do 11 sierpnia 1986r. jako okresu uzupełniającego brakujący staż. Sąd Okręgowy uwzględnił to żądanie, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji i przyznaniem przedmiotowego świadczenia. Z powyższym nie zgadza się tutaj Sąd Apelacyjny.

Przechodząc do oceny prawidłowości wyrażonego przez Sąd I instancji poglądu o spełnieniu przez wnioskodawczynię wymogu posiadania 35 letniego stażu ubezpieczeniowego należy przypomnieć, iż okresy uzupełniające brakujący staż związane z pracą w gospodarstwie rolnym uwzględniane również przy ustalaniu uprawnień do świadczenia przedemerytalnego zostały wskazane w art. 10 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227). Odnośnie pracy w gospodarstwie rolnym istnieje granica czasowa, z którą wiążą się różnice w warunkach, jakie muszą być spełnione dla uwzględnienia wskazywanego okresu. I tak za przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 10 ust.1 pkt 3, uważa się okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po tym dniu dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników. Wprawdzie przepis ten nie zawiera czasowych ani innych wymagań dotyczących świadczenia takiej pracy, poza jej wykonywaniem w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jednak nie oznacza to dopuszczalności dowolnego uwzględnienia każdego okresu wykonywania jakiegokolwiek pracy przez dzieci rolników czy przez domowników rolnika. Dopuszczalność uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym odnosi się do okresów pracy w rolnictwie w typowym całodziennym rozmiarze koniecznym do prawidłowego prowadzenia określonego gospodarstwa rolnego. Taki wniosek uzasadnia wprowadzone do systemu rolniczych ubezpieczeń społecznych ustawowe określenie ubezpieczonego domownika, którym w ujęciu aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r. nr 50, poz. 291 ze zmianami) art.6 pkt 2- jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W odniesieniu do spornych okresów wykonywania takiej pracy, które przypadały przed dniem 1 stycznia 1983r. dopuszczalność uwzględnienia tych okresów należało, co najmniej oceniać poprzez jej wykonywanie w wymiarze nie niższym, niż połowa normalnie wymaganego czasu pracy. Natomiast począwszy od 1 stycznia 1983r. - stosownie do art. 10 ust.1 pkt 1 powołanej wyżej ustawy -wymagane jest wykazanie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu posiadania statusu domownika tj. fakt opłacania składek na to ubezpieczenie za domownika za okres takiej pracy (wywiązanie się z obowiązku składkowego przewidzianego w przepisach obowiązujących w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie). Omawiane uregulowanie uzależnia zatem możliwość potwierdzenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym od tego, czy rolnik u którego pracował domownik opłacał składkę na ubezpieczenie społeczne rolników. Podstawą prawną obowiązku składkowego domowników był art. 44 ust.3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989r. nr 24, poz. 133 ze zmianami), a następnie art. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998r. II UKN 230/98 (OSNAPiUS nr 20, poz.657).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczyni w spornym okresie nie została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych jako domownik. Skoro więc nie zostało wykazane przez odwołującą opłacanie składek z tego tytułu, to uwzględnienie przez Sąd Okręgowy tego okresu jako okresu uzupełniającego brakujący staż pozostaje w sprzeczności z powołanym wyżej uregulowaniem.

Konsekwencją zaś powyższego było podzielenie przez tutaj Sąd w postępowaniu odwoławczym argumentacji organu rentowego o braku spełnienia przez A. M. koniecznej przesłanki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego przewidzianej w art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252), jaką jest wykazanie 35 letniego okresu zatrudnienia.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art.386 § 1 kpc.

(...)

(...)

(...)